

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Філологічні
студії: від тексту до змісту»

Розробник(и): ГО «РУХ ОСВІТА», ЄДРПОУ 43807082

Рецензент(и): директор ГО "РУХ ОСВІТА" Данєва А. О.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Програма спрямована на вдосконалення навичок аналізу літературних творів і розвитку мовленнєвої культури учнів в умовах мультимедійного простору.

Цільова група: Вчителі української та зарубіжної філології, літературознавці та бібліотекарі.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Розвиток професійних філологічних компетентностей вчителів мови та літератури.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення нових тенденцій у сучасній літературі
- Опанування методів розвитку критичного читання
- Розробка сценаріїв інтегрованих уроків

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- мовленнєва
- літературознавча
- цифрова
- культурна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Слухачі зможуть

ефективно формувати читацьку грамотність учнів та використовувати інноваційні методи вивчення мови.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Комікс та мультфільм за 10 хвилин: онлайн-сервіси для створення яскравих історій для цікавого уроку	1	1-29	2-30
2	Методики арттерапії на уроках української мови.	1	1-29	2-30
3	Додатки Google для спільного використання	1	1-29	2-30
4	Створення онлайн уроків. Тести. Зворотній зв'язок з вчителем.	1	1-29	2-30
5	Сервіси для створення інтерактивних навчальних матеріалів.	1	1-29	2-30
6	Розвиток суспільно-культурної компетентності на уроках мови та літератури.	1	1-29	2-30
7	Інфографіка і засоби візуалізації в навчальному процесі	1	1-29	2-30
8	Практичні поради щодо застосування практики арттерапії на уроках української мови. Створення атмосфери розвитку в класі.	1	1-29	2-30
9	Ключові компетенції вчителя української мови у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
10	Ефективність та різноманіття на уроках української літератури. Сучасні підходи педагога у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
11	Сучасний урок української літератури в 5 класі НУШ	1	1-29	2-30
12	Основи роботи з платформою Moodle в умовах дистанційного змішаного навчання в ЗЗСО	1	1-29	2-30
13	Нові підходи до викладання словесності в 5 класі НУШ	1	1-29	2-30
14	Розвиток комунікативної та предметно-методичної компетентностей учителя мовно-літературної галузі	1	1-29	2-30
15	Сервіси для змішаного навчання в умовах Воєнного стану. Classtime, Kahoot, Qiuzlet.	1	1-29	2-30
16	Методи оцінювання компетентності з української мови на матеріалах різнотипних текстів.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
17	Використання візуальних методів для залучення учнів та підвищення ефективності навчання	1	1-29	2-30
18	Трансформуємо освіту через творчість: як зробити уроки цікавими за допомогою лайфхаків.	1	1-29	2-30
19	Розкриття потенціалу розуму: методи ефективного запам'ятовування.	1	1-29	2-30
20	Покращення досвіду навчання: організація якісного освітнього процесу за допомогою Google.	1	1-29	2-30
21	Формування навичок критичного мислення в учнів на уроках української мови і літератури: теоретичні аспекти і їх практичне втілення	1	1-29	2-30
22	Уроки української мови та літератури в 7 класах НУШ: особливості та можливості навчання та виховання	1	1-29	2-30
23	Використання штучного інтелекту для створення творчих проектів на уроках літератури.	1	1-29	2-30
24	Штучний інтелект: помічник чи загроза для вчителів-словесників	1	1-29	2-30
25	Мотивація учнів та учениць до читання в сучасних реаліях: стратегії та шляхи.	1	1-29	2-30
26	Інтегровані уроки мовно-літературної галузі - вимога сучасності.	1	1-29	2-30
27	Структура інтегрованого уроку. Розвиток компетентностей педагога мовно-літературної галузі.	1	1-29	2-30
28	Засоби та методики підвищення інтересу до читання на уроках української та зарубіжної літератури.	1	1-29	2-30
29	Форми, методи та прийоми усної та письмової взаємодії на уроках української мови та літератури у 7 класі НУШ.	1	1-29	2-30
30	Діяльнісний підхід на уроках літератури як середовище для формування наскрізних умінь в НУШ.	1	1-29	2-30
31	Розвиток універсальних умінь через літературні уроки. НУШ.	1	1-29	2-30
32	Сучасні методи викладання української літератури у 7 класі НУШ: інтерактивні та діяльнісні форми роботи.	1	1-29	2-30
33	Читачі й читачки 7 класу НУШ: хто вони?	1	1-29	2-30
34	Розвиток читацької компетентності учнів 7 класу НУШ	1	1-29	2-30
35	Підвищення читацької активності учнів 7 класу НУШ: ролі вчителя та створення читацької атмосфери в класі	1	1-29	2-30
36	Нетривіальне вивчення класиків і сучасників на уроках української літератури	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
37	Інтерактивні методи вивчення класичної та сучасної української літератури: роль гри, драматизації та рольових ігор	1	1-29	2-30
38	НУШ в дії: практичні аспекти викладання на уроках літератури у 7 класах	1	1-29	2-30
39	Медіаграмотний компонент уроку літератури	1	1-29	2-30
40	Інноваційні підходи до формування критичного мислення на уроках української мови та літератури.	1	1-29	2-30
41	Лінгвоігри та командна робота на уроках словесності в середній та старшій школі.	1	1-29	2-30
42	Від гри до знань: ефективні форми ігрових технологій на уроках словесності	1	1-29	2-30
43	Розвиток емоційно-вольової сфери дитини завдяки емпатії на уроках літератури: практичні аспекти.	1	1-29	2-30
44	Уроки української літератури у 8 класах НУШ через призму емпатії.	1	1-29	2-30
45	Досліджую — розумію — ціную: уроки мови та літератури в НУШ	1	1-29	2-30
46	Практика розкриття гуманістичного потенціалу в учнів через слово на уроках літератури	1	1-29	2-30
47	Твори, які говорять мовою образів: мистецтво як ключ до розуміння літератури.	1	1-29	2-30
48	Усна взаємодія на уроках мовно-літературної галузі	1	1-29	2-30
49	Урок-мозаїка: перетворюємо мовознавство на міжпредметну подорож.	1	1-29	2-30
50	Українська література очима підлітка: як змінити подачу, щоб вона стала зрозумілою тим, хто “не читає взагалі”	1	1-29	2-30
51	Від “нудно” до “а давайте обговоримо”: сучасна подача української літератури.	1	1-29	2-30
52	Сучасний урок української мови та літератури: діяльнісний підхід і практики успіху	1	1-29	2-30
53	Українська мова в повсякденні навчання. Боротьба з суржиком.	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Комікс та мультфільм за 10 хвилин: онлайн-сервіси для створення яскравих історій для цікавого уроку

Ключові питання теми: Легка і зрозуміла подача інформації у мультфільмах та коміксах не втомлює довгими текстами, більш того, зацікавлює, відповідно, процесом перегляду та читання. Комікси всесвітньо відомого карикатуриста Ларрі Гонніка серії «Природнича наука у коміксах», наприклад, популяризують такі часто складні для сприйняття алгебру, фізику, хімію та інші. Для тих же, хто не вміє малювати, та при цьому бажає розповідати про науку цікаво й зрозуміло, існують онлайн-сервіси. Там є заготовки, що зберігає час на інші справи.

Тема 2. Методики арттерапії на уроках української мови.

Ключові питання теми: Ми живемо в час тотальної глобалізації, підкорення космосу; женемося за успіхом і привчаємо до цього дітей. Водночас пандемія та фінансова криза стають причиною страхів та стресів серед дорослих, які, на жаль, неминуче відчують наші діти. Зараз, напевно, школа мусить доповнити свої функції: не лише навчати, виховувати, розвивати, але й ОБЕРІГАТИ дитину, намагатися знизити рівень стресу дітей. Учні 5-6 класів особливо 5 переживають часом непростий період адаптації між початковою і середньою школою. У 5 класі збільшується вдвічі, а то й утричі кількість предметів та вчителів. Учителька-мама як відомо, у школі гендерна нерівність замінюється великою кількістю нових учителів. Саме тому арттерапія стає невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного й реабілітаційного характеру, медичної, психотерапевтичної та педагогічної практики і є чи найкращим способом зняття рівня стресу та навчання в психологічно комфортних умовах

Тема 3. Додатки Google для спільного використання

Ключові питання теми: Google та його додатки; Спільне використання; Налаштування спільного доступу; Практичне використання додатків Google;

Тема 4. Створення онлайн уроків. Тести. Зворотній зв'язок з вчителем.

Ключові питання теми: Запустити онлайн-школу самостійно вважається складним завданням. Вміти розбиратися, як загрузити матеріали уроку на платформу, підключити та налаштувати настрої розсилки, проводити вебінари, відстежувати ефективність навчання.

Тема 5. Сервіси для створення інтерактивних навчальних матеріалів.

Ключові питання теми: Ознайомлення з основними безкоштовними сервісами для розробки інтерактивних навчальних матеріалів

Тема 6. Розвиток суспільно-культурної компетентності на уроках мови та літератури.

Ключові питання теми: Осмислення місця творчого доробку Володимира Лиса, Ірен Роздобудько, Тетяни Мальярчук, Івана Малковича, Люко Дашвар як невід'ємної частини сучасного літературного процесу, розгляд тематики, стилю та особливостей письма митців на конкретному матеріалі, аналіз художньої концепції в проєкції на поняття «маленька людина» і «світ». Актуалізація культурологічно-філософського інструментарію для ідентифікації типу постмодерної свідомості та підтвердження факту оновлення її поетики в обмежувальних параметрах окремих творів.

Тема 7. Інфографіка і засоби візуалізації в навчальному процесі

Ключові питання теми: Інформатична графіка та візуалізація: переваги використання, алгоритми створення, story в малюнках, інструменти і ресурси для створення інфографіки, робота з безкоштовними та умовно-безкоштовними додатками, корисні джерела та рекомендації

Тема 8. Практичні поради щодо застосування практики арттерапії на уроках української мови. Створення атмосфери розвитку в класі.

Ключові питання теми: Ми живемо в час тотальної глобалізації, підкорення космосу; женемося за успіхом і привчаємо до цього дітей. Водночас пандемія та фінансова криза стають причиною страхів та стресів серед дорослих, які, на жаль, неминуче відчують наші діти. Зараз, напевно, школа мусить доповнити свої функції: не лише навчати, виховувати, розвивати, але й ОБЕРІГАТИ дитину, намагатися знизити

рівень стресу дітей. Учні 5-6 класів особливо 5 переживають часом непростий період адаптації між початковою і середньою школою. У 5 класі збільшується вдвічі, а то й утричі кількість предметів та вчителів. Учителька-мама як відомо, у школі гендерна нерівність замінюється великою кількістю нових учителів. Саме тому арттерапія стає невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного й реабілітаційного характеру, медичної, психотерапевтичної та педагогічної практики і є чи ненайкращим способом зняття рівня стресу та навчання в психологічно комфортних умовах

Тема 9. Ключові компетенції вчителя української мови у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає українську мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання сучасної української мови Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 10. Ефективність та різноманіття на уроках української літератури. Сучасні підходи педагога у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання української літератури. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 11. Сучасний урок української літератури в 5 класі НУШ

Ключові питання теми: - Сучасний урок української літератури - Урок в НУШ - що якісно нового має впроваджувати вчитель в 5 класі

Тема 12. Основи роботи з платформою Moodle в умовах дистанційного змішаного навчання в ЗЗСО

Ключові питання теми: У зв'язку з різними обставинами антиковідні заходи, війна в Україні дистанційне змішане навчання стало основною формою навчання для багатьох учасників освітнього процесу. Існує багато платформ для проведення дистанційного навчання в асинхронному режимі, але Moodle зарекомендував себе як найзручніший та найпростіший у використанні засіб для створення дистанційних навчальних матеріалів. Саме тому платформа Moodle найстарішою та найпопулярнішою серед відкритих систем дистанційного навчання. Основні принципи та методи створення навчальних курсів буде викладено під час проведення даного тренінгу.

Тема 13. Нові підходи до викладання словесності в 5 класі НУШ

Ключові питання теми: 1. За кулісами творчої лабораторії на уроках словесності. 2. Практичні поради та рекомендації

Тема 14. Розвиток комунікативної та предметно-методичної компетентностей учителя мовно-літературної галузі

Ключові питання теми: Освітняни ознайомляться з системою вправ щодо викладання української літератури в 5 класі НУШ

Тема 15. Сервіси для змішаного навчання в умовах Воєнного стану. Classtime, Kahoot, Qiuзlet.

Ключові питання теми: - Освітній процес в ЗЗСО у змішаному форматі під час воєнного стану - Classtime - Kahoot - Qiuзlet - LearningApps

Тема 16. Методи оцінювання компетентності з української мови

на матеріалах різнотипних текстів.

Ключові питання теми: Процес оцінювання компетентності з української мови є складним і дискусійним. Значно мірою це зумовлено реформою НУШ, світовими тенденціями з оцінювання та пошуками нових методик та інструментаріїв. Оцінювання компетентності з української мови передбачає комплексний підхід до процесу визначення освітніх результатів з огляду на орієнтири, передбачені Державним стандартом базової середньої освіти, та наскрізні вміння. Доречним при цьому є застосування різних типів текстів, завдяки яким можна осучаснити й урізноманітнити процес оцінювання компетентності з української мови.

Тема 17. Використання візуальних методів для залучення учнів та підвищення ефективності навчання

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 18. Трансформуємо освіту через творчість: як зробити уроки цікавими за допомогою лайфхаків.

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 19. Розкриття потенціалу розуму: методи ефективного запам'ятовування.

Ключові питання теми: Під час тренінгу педагоги матимуть змогу ознайомитися з процесами пам'яті та навчитися методам ефективного запам'ятовування

Тема 20. Покращення досвіду навчання: організація якісного освітнього процесу за допомогою Google.

Ключові питання теми: Під час пандемії та війни сучасна освіта зіткнулась із проблемою організації дистанційного та змішаного навчання, організацією синхронного та асинхронного дистанційного навчання, проблемою освітян були вибір платформи та недостатня обізнаність з їх використання. Про переваги та плюси платформ для дистанційного навчання

Тема 21. Формування навичок критичного мислення в учнів на уроках української мови і літератури: теоретичні аспекти і їх практичне втілення

Ключові питання теми: Проблема розвитку критичного мислення в історичній ретроспективі; технологія розвитку критичного мислення етапи, методи, результати; практичні шляхи розвитку критичного мислення учнів на уроках української літератури на прикладі різних тем

Тема 22. Уроки української мови та літератури в 7 класах НУШ: особливості та можливості навчання та виховання

Ключові питання теми: 1. Організація навчання для 7 класів НУШ без стресу. 2. Як не розгубитись у розмаїтті матеріалів та дібрати потрібне тут і зараз. 3. Мовлення: непомітне перетворення в україномовних громадян. 4. Спілкування: наші маленькі дорослі діти.

Тема 23. Використання штучного інтелекту для створення творчих проектів на уроках літератури.

Ключові питання теми: Огляд різних способів використання штучного інтелекту для створення творчих проектів на уроках літератури Презентація конкретних прикладів творчих проектів, створених з використанням штучного інтелекту Обговорення практичних аспектів використання штучного інтелекту для створення творчих проектів

Тема 24. Штучний інтелект: помічник чи загроза для вчителів-словесників

Ключові питання теми: Що таке штучний інтелект? Академічна доброчесність та ChatGPTі Створення навчальних матеріалів Чат 'На урок': Спілкування з постатями минулого на основі технологій Вчителі можуть навчати навіть ШІ

Тема 25. Мотивація учнів та учениць до читання в сучасних реаліях: стратегії та шляхи.

Ключові питання теми: Під час вебунару буде розглянуто стимулювання та мотивацією. Визначено стратегії, методи, форми, засоби, інструментякі може використовувати учитель/вчителька для підвищення рівня внутрішньої мотивації учнівства.

Тема 26. Інтегровані уроки мовно-літературної галузі - вимога сучасності.

Ключові питання теми: Поняття інтеграція в освіті. Можливості впровадження інтеграції в навчальний процес. Переваги інтегрованого навчання. Структура інтегрованого уроку. Інтегрований урок від ідеї до впровадження.

Тема 27. Структура інтегрованого уроку. Розвиток компетентностей педагога мовно-літературної галузі.

Ключові питання теми: Поняття інтеграція в освіті. Можливості впровадження інтеграції в навчальний процес. Переваги інтегрованого навчання. Структура інтегрованого уроку. Інтегрований урок від ідеї до впровадження.

Тема 28. Засоби та методики підвищення інтересу до читання на уроках української та зарубіжної літератури.

Ключові питання теми: Під час вебунару буде розглянуто стимулювання та мотивацією. Визначено стратегії, методи, форми, засоби, інструментякі може використовувати учитель/вчителька для підвищення рівня внутрішньої мотивації учнівства.

Тема 29. Форми, методи та прийоми усної та письмової взаємодії на уроках української мови та літератури у 7 класі НУШ.

Ключові питання теми: Упровадженн НУШ у 7 класі поотребує нових підходів у сучасних реаліях. Учасники та учасниці отримають практичні поради для роботи з усною та писемною взаємодією.

Тема 30. Діяльнісний підхід на уроках літератури як середовище для формування наскрізних умінь в НУШ.

Ключові питання теми: Зміст діяльнісного підходу, методика застосування, аналіз уроків крізь призму діяльнісного підходу, реалізація діяльнісного підходу на уроках літератури.

Тема 31. Розвиток універсальних умінь через літературні уроки. НУШ.

Ключові питання теми: Зміст діяльнісного підходу, методика застосування, аналіз уроків крізь призму діяльнісного підходу, реалізація діяльнісного підходу на уроках літератури.

Тема 32. Сучасні методи викладання української літератури у 7 класі НУШ: інтерактивні та діяльнісні форми роботи.

Ключові питання теми: Реалізація діяльнісного підходу на уроках української літератури в 7 класі. Підвищення мотивації учнів до вивчення української літератури.

Тема 33. Читачі й читачки 7 класу НУШ: хто вони?

Ключові питання теми: ознайомити з особливостями формування читацької компетентності учнів та учениць НУШ

Тема 34. Розвиток читацької компетентності учнів 7 класу НУШ

Ключові питання теми: ознайомити з особливостями формування читацької компетентності учнів та учениць НУШ

Тема 35. Підвищення читацької активності учнів 7 класу НУШ: ролі вчителя та створення читацької атмосфери в класі

Ключові питання теми: ознайомити з особливостями формування читацької компетентності учнів та учениць НУШ

Тема 36. Нетривіальне вивчення класиків і сучасників на уроках української літератури

Ключові питання теми: Сучасні та традиційні форми та методи на уроках літератури, конструювання уроку з урахуванням вікових особливостей учнів та технічного забезпечення закладу

Тема 37. Інтерактивні методи вивчення класичної та сучасної української літератури: роль гри, драматизації та рольових ігор

Ключові питання теми: Сучасні та традиційні форми та методи на уроках літератури, конструювання уроку з урахуванням вікових особливостей учнів та технічного забезпечення закладу

Тема 38. НУШ в дії: практичні аспекти викладання на уроках літератури у 7 класах

Ключові питання теми: 1. Компетентнісний підхід до викладання літератури в 7 класі. 2. Використання інтерактивних та діяльнісних методів навчання на уроках літератури.

Тема 39. Медіаграмотний компонент уроку літератури

Ключові питання теми: 1. Вступ до медіаграмотності: - Поняття медіаграмотності та її значення в сучасному світі. - Місце медіаграмотності на уроках літератури. - Важливість критичного мислення для аналізу медіаконтенту. 2. Аналіз медіатекстів у контексті літератури: - Як інтегрувати медіатексти в уроки літератури. - Порівняння літературних творів із сучасними медіатекстами фільми, статті, соціальні мережі. - Вплив медіа на інтерпретацію літературних творів. 3. Інструменти та методи розвитку медіаграмотності: - Практичні методи розпізнавання фейкових новин та дезінформації. - Використання фактчекінгу на уроках літератури. - Як аналізувати медіа через призму літературних персонажів, мотивів та сюжетів. 4. Практичні вправи для учнів: - Приклади інтерактивних завдань, які допоможуть учням критично оцінювати медіаконтент. - Створення учнями власних медіапроектів на основі літературних тем. 5. Оцінювання медіаграмотності учнів: - Методи оцінки навичок медіаграмотності. - Як вимірювати прогрес учнів у медіааналізі. 6. Заключна частина: - Підсумки та рекомендації для впровадження медіаграмотного компоненту в уроки літератури. - Обговорення викликів та можливостей інтеграції медіаграмотності в шкільну програму.

Тема 40. Інноваційні підходи до формування критичного мислення на уроках української мови та літератури.

Ключові питання теми: 1. Чому розвиток критичного мислення є важливим у сучасному світі та на уроках української мови і літератури? 2. Практичні інструменти для розвитку критичного мислення 3. Дієві поради: приклади інноваційних уроків

Тема 41. Лінгвоігри та командна робота на уроках словесності в середній та старшій школі.

Ключові питання теми: визначення поняття 'ігрові технології', добір оптимальних та доцільних форм роботи для різних вікових категорій.

Тема 42. Від гри до знань: ефективні форми ігрових технологій на уроках словесності

Ключові питання теми: визначення поняття 'ігрові технології', добір оптимальних та доцільних форм роботи для різних вікових категорій.

Тема 43. Розвиток емоційно-вольової сфери дитини завдяки емпатії на уроках літератури: практичні аспекти.

Ключові питання теми: аналіз термінів емоційно-вольова сфера, емпатія; визначення терміну урок літератури НУШ, структура уроку НУШ, порівняння уроку НУШ і традиційної школи, застосування практичних аспектів на прикладі творів, що вивчаються в ШУШ 8 класу.

Тема 44. Уроки української літератури у 8 класах НУШ через призму емпатії.

Ключові питання теми: аналіз термінів емоційно-вольова сфера, емпатія; визначення терміну урок літератури НУШ, структура уроку НУШ, порівняння уроку НУШ і традиційної школи, застосування практичних аспектів на прикладі творів, що вивчаються в ШУШ 8 класу.

Тема 45. Досліджую – розумію – ціную: уроки мови та літератури в НУШ

Ключові питання теми: Ознайомити з підходами дослідницького навчання на уроках української мови та літератури. Показати способи формування цінностей через роботу з художніми та інформаційними текстами. Надати приклади вправ, методів, проєктів для уроків у стилі НУШ. Сприяти формуванню професійної компетентності педагога-дослідника.

Тема 46. Практика розкриття гуманістичного потенціалу в учнів через слово на уроках літератури

Ключові питання теми: Ознайомити з підходами дослідницького навчання на уроках української мови та літератури. Показати способи формування цінностей через роботу з художніми та інформаційними текстами. Надати приклади вправ, методів, проєктів для уроків у стилі НУШ. Сприяти формуванню професійної компетентності педагога-дослідника.

Тема 47. Твори, які говорять мовою образів: мистецтво як ключ до розуміння літератури.

Ключові питання теми: 1.Що таке креолізований текст? 2. Можливості платформ Canva, Genially, StoryboardThat, Pixton, Padlet для створення ілюстрацій, інтерактивних історій, візуальних проєктів.

Тема 48. Усна взаємодія на уроках мовно-літературної галузі

Ключові питання теми: Теоретичні засади усної взаємодії: усне мовлення як складова комунікативної компетентності; роль діалогу та полілогу в навчальному процесі; усна взаємодія як засіб розвитку критичного й творчого мислення. Форми та прийоми організації усної взаємодії: дискусія, дебати, «круглий стіл», рольова гра; парна та групова робота з акцентом на розвиток мовлення; інтерактивні техніки «мозковий штурм», метод «Прес», навчальні діалоги. Практичний аспект: приклади вправ і завдань для формування навичок усного висловлювання; як оцінювати усну взаємодію: критерії та інструменти; інтеграція усної роботи з іншими видами діяльності читання, письмо, аналіз тексту. Сучасні технології у розвитку усної взаємодії: використання цифрових

інструментів онлайн-дошки, аудіо- та відеозаписи; залучення медіатекстів для стимулювання усних висловлювань.

Тема 49. Урок-мозаїка: перетворюємо мовознавство на міжпредметну подорож.

Ключові питання теми: Програма охоплює теоретичні та практичні аспекти створення інтегрованих уроків української мови та літератури, зокрема, аналіз сучасних підходів до викладання нового правопису. Розглядаються можливості поєднання мовознавства з історією, культурологією, мистецтвом та медіаосвітою. Передбачено розроблення фрагментів інтегрованих занять, створення вправ на оновлені правописні норми, роботу з автентичними текстами, рефлексію та обмін.

Тема 50. Українська література очима підлітка: як змінити подачу, щоб вона стала зрозумілою тим, хто “не читає взагалі”

Ключові питання теми: сучасна школа стикається з проблемою зниження читацької мотивації учнів та формального сприйняття української літератури, особливо серед підлітків. Програма спрямована на осмислення особливостей підліткового сприйняття художніх текстів і аналіз причин, що ускладнюють залучення учнів до читання. У межах курсу розглядаються ефективні підходи до подачі української літератури, які відповідають віковим та психологічним особливостям учнів, не порушуючи вимог чинних освітніх програм. Учасники ознайомляться з методами формування мотивації до читання, організації діалогічного навчання, розвитку критичного мислення та створення безпечного освітнього середовища, у якому учні можуть висловлювати власні думки й інтерпретації. Програма орієнтована на практичне використання отриманих знань у шкільному курсі української літератури.

Тема 51. Від “нудно” до “а давайте обговоримо”: сучасна подача української літератури.

Ключові питання теми: сучасна школа стикається з проблемою зниження читацької мотивації учнів та формального сприйняття української літератури, особливо серед підлітків. Програма спрямована на осмислення особливостей підліткового сприйняття художніх текстів і аналіз причин, що ускладнюють залучення учнів до читання. У межах курсу розглядаються ефективні підходи до подачі української літератури, які відповідають віковим та психологічним особливостям учнів, не порушуючи вимог чинних освітніх програм. Учасники ознайомляться з методами формування мотивації до читання, організації діалогічного навчання, розвитку критичного мислення та створення безпечного освітнього середовища, у якому учні можуть висловлювати власні думки й інтерпретації. Програма орієнтована на практичне використання отриманих знань у шкільному курсі української літератури.

Тема 52. Сучасний урок української мови та літератури: діяльнісний підхід і практики успіху

Ключові питання теми: У програмі розкриваються сучасні підходи до викладання української мови та літератури в умовах НУШ, питання формування мотивації учнів, використання діяльнісних, дослідницьких та інтегрованих методик навчання. Особлива увага приділяється розвитку читацької грамотності, творчого мислення, формувальному оцінюванню, створенню компетентісно орієнтованих завдань, практикам рефлексії та педагогіці партнерства як інструментам досягнення якісних освітніх результатів.

Тема 53. Українська мова в повсякденні навчання. Боротьба з суржиком.

Ключові питання теми: Обговоримо, чому українці не говорять українською та що робити, якщо вирішили перейти на українську в побуті. З'ясуємо значення понять суржик та пуризм і чому варто

прагнути до чистоти мови. Поділюся контретьними вправами і завданнями, які я використовую на уроках української, щоб показати учням, що мова - навколо нас, її знання необхідні в житті. Розкажу, чим зацікавлюю сучасних підлітків до вивчення мови від мовної сторінки в інстаграм та зйомки коротких навчальних відеороликів до пошуку помилок навколо.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Аносов І. П., Елькін М. В., Головкова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. Мелітополь : Видавн. будинок ММД, 2015. 218 с. URL: <https://cutt.ly/OboAZIy>.
2. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. С. 9-14.
3. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів./Дж.М.Зош, Е.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, К.Лю, Д.Ніл, К.Хірш-Пасек, С.Л.Соліс, Д.Вайтбред. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>
4. Бурдун В.М. Стратегічне планування. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П.Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
5. Василенко І. Ю. Тренінг розвитку творчого мислення. Обдарована дитина. 2004. № 5. С. 52-55.
6. Від керівника до лідера : практичні поради для 57 директорів шкіл та керівників відділів освіти / Анна Уварова, Поліна Гоч. - Київ : Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2019. - 60 с. - URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12,2019.pdf>
7. Волківська Д. А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 115. С. 45-47.
8. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
9. Гондарева Г. В. Концепція розвитку емоційного інтелекту

старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти, 2013. № 2. С. 260-264.

10. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
11. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
12. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
13. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування : навч. посіб. Київ: «Ексоб», 2002. 200 с.
14. Інтегровані завдання для молодших школярів: цікаво, пізнавально, креативно. / Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси: видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2022. 70 с.
15. Коваль А.П., Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 1997. с.193-280.
16. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996.
17. Копильчук В. Інтегровані уроки як засіб підвищення якості знань учнів. URL: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/kopylchuk.pdf>.
18. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.
19. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; пер. с англ. Київ : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. 580 с.
20. Лукіна Т. Види моніторингових досліджень / Т. Лукіна ; за заг. ред. О. І. Локшиної // Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи. - К. : К.І.С. - 2004.-128 с.
21. Мартинець Л. А. Управління професійним розвитком учителів : навч.-метод. посіб. / Л. А. Мартинець. - Вінниця : ДонНУ, 2016. - 87 с.Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності: стандарти та рекомендації. - URL : <https://cutt.lv/prnvgjh>
22. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатомірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
23. Нова українська школа : дидактичні основи STREAM-освіти в початковій школі : навчально-методичний посібник /С.Вакарін. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с.
24. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні : посіб. для слухачів закладів післядипломної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами» / О. М. Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова, Л. М. Оліфіра та ін.; за заг. ред. О. М. Отич, Л. К. О. де Фонтана; НАПН України, УВУПО, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», КВЗЗСО «Одес. акад. неперв. освіти», КультурКонтакт Австрія. Київ, 2018. 74 с.
25. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
26. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
27. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
28. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
29. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
30. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.

31. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
32. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
33. Самооцінювання закладу освіти: ефективний інструмент підвищення управлінської діяльності. URL: <https://bit.ly/3wUZ8lt>
34. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
35. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8NA1>
36. ТОБТО : Абетка неформальної освіти, фасилітації і тренерства // За заг. ред. Наталії Трамбовецької. -Київ, 2017. -53 с.
37. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
38. Цифрова трансформація освіти і науки [Електронний ресурс] : сайт. URL: <https://bit.ly/3iZgvys>
39. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
40. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
41. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
42. DLL 10: DaF für Jugendliche: Deutsch als Fremdsprache.Klett Sprachen GmbH, 2016. 199 s.
43. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. Clinical Social Work Journal, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
2. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
3. Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. URL: <https://bit.ly/3iujpsL>
4. Ломакович С.В., Панченков О.А., Терещенко В.М. Участь у проєкті PISA як потенційна можливість побачити вітчизняну освіту без «прикрас». Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2015. № 11-12. С. 19-23. URL: <http://surl.li/edkle>
5. Осадчий І.Г. Педагогіка якості освіти: бери й роби. Посібник із менеджменту якості для керівників закладів загальної середньої освіти. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ». 2021. 272 с.
6. Редько В. Г. Організація компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. URL: <http://surl.li/eaqrB>
7. Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОНУ від 01.04.2022 №289. URL: <http://surl.li/cooqrq>
8. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції. Житомир, 2017. С. 21-29.

